

Evalueringsrapport

Delegert kulturstøtte

Vurdering av UDs støtte til reiser og prosjekter for kunstnere og kulturarbeidere for øvrig

Evalueringsrapport

Delegert kulturstøtte

Vurdering av UDs støtte til reiser og prosjekter for kunstnere og kulturarbeidere for øvrig

Skrevet av Kjeld Rimberg på oppdrag fra Utenrikdepartementet

1. Innledning

Utenriksdepartementet har gitt meg i oppdrag å vurdere Utenriksdepartementets støtte til reiser og prosjekter for kunstnere og kulturarbeidere for øvrig. Mandatet (vedlegg 1) åpner for en bred tilnærming til oppdraget, men problemstillinger knyttet til erfaringer med delegasjon og samarbeid med departementet er spesielt fremhevet. Rapporten er basert på gjennomgang av relevante dokumenter; rapporter, budsjetter, regnskaper og lignende, og intervjuer med representanter for myndigheter og kunstnerorganisasjonene. (Vedlegg 2).

2. Problemstilling og avgrensning

Utenriksdepartementet gir støtte til reiser og prosjekter for kunstnere og kulturarbeidere innenfor hele kulturfeltet. Ordningen er delegert til kulturlivets egne organisasjoner som på vegne av departementet forvalter saksbehandlingen og velger ut personer som får støtte. Antall søkere er stort, og forvaltningen som kreves er omfattende. Den delegerte forvaltningen er på slutten av en prøveperiode. Ordningen deles i 02- og 03- området. 03 gjelder land i sør.

Grunnlaget for UD's engasjement er beskrevet i St.meld.nr 48, "Kulturpolitikk fram mot 2014". Det heter her at

"Ulike problemstillinger knytte til globalisering og kulturelt mangfold står høgt på dagsordenen, både på nasjonalt nivå og i ulike nasjonale og regionale fora. Aukande internasjonalisering har skapt nye rammevilkår for og gjev større vekt til internasjonal kulturutveksling og utanrikskulturell innsats. Med utgangspunkt i kulturens eigenverdi handlar det fyrst og fremst om å leggja til rette for gjensidig kulturutveksling for å fremja kulturell og kunstnarleg utvikling."

Dette er utdypet i meldingens kap. 6.3:

"Ansvaret for internasjonalt samarbeid på kulturområdet er delt mellom Kultur- og kyrkjedepartementet og Utanriksdepartementet. Kultur- og kyrkjedepartementet har overordna ansvar for nordisk og multilateralt kultursamarbeid, dessutan for formidling av utanlandsk kultur til Norge. Utanriksdepartementet har overordna ansvar for presentasjon av og informasjon om norsk kultur i utlandet og for gjensidig kultursamarbeid mellom Norge og land i Sør. Det globale nettverket som Utanriksdepartementet disponerer femner 150 ambassadar og konsulat og står sentralt i praktisk kulturformidling og informasjonsarbeid... Dei overordna målsetjingane for det internasjonale kultursamarbeidet er å presentera eit breitt spekter av norske kulturuttrykk med høg kvalitet internasjonalt og å syta for at kulturmiljø i Noreg mottok impulsar frå utlandet. Måla er forankra i kulturens eigenverdi, og det handlar fyrst og fremst om å fremja kulturell og kunstnarleg utvikling... Ein føresetnad for kvalitet og nyskaping i kulturlivet i Noreg er ein attraktiv arena for internasjonale kunstnarar.

Utenriksdepartementet søker i størst mogleg grad å formidla og leggja til rette for eit direkte samarbeid mellom sentrale kulturformidlarar og kulturinstitusjonar i Noreg og i utlandet med utgangspunkt i kulturfeltets egne interesser og prioriteringar. Hovudmålet er å styrkja kontakten mellom det profesjonelle kunst – og kulturlivet i Noreg og tilsvarende institusjonar og miljø i andre land og samstundes formidla Noreg som ein moderne og kreativ kulturnasjon... Ein sentral oppgåve er å leggja til rette for nettverksbygging på tvers av landegrensene og stø samarbeidsprosjekt som fremjar internasjonaliseringa av kulturlivet...

Utenriksdepartementet sin innsats på kulturfeltet skal styrkja Norges rolle som aktiv internasjonal deltakar og bidragsytar... Stadig fleire land Noreg samhandlar med, legg auka vekt på kulturens plass i ein brei kommunikasjonsstrategi overfor utvalde målgrupper i andre land. Denne form for breiddediplomati er eit uttrykk for den styrkte rolla som media spelar i vår tid, og visar korleis kulturfeltet vert stadig viktigare for å formidla korleis tenkinga, forskinga og samfunnsdebatten ovrar seg i eitt land.

Utenriksdepartementet trekker frem at ”Det er eit mål å

- sikra at ein frå norsk side er synleg i europeisk samanheng
- medverka til å styrkja dialogen mellom ulike kulturar som ein føresetnad for mellommenneskeleg forståing
- etablere tiltak for å møte det aukande behovet for informasjon om, oversyn over og koordinering av norske kulturaktivitetar i utlandet
- leggja til rette for større variasjon når det gjeld land vi mottek kulturimpulsar frå, gjennom kulturutveksling med land på andre kontinent”

Generelt vil ordningen reise problemstillinger knyttet til om den på en ressurseffektiv måte *oppfyller myndighetens overordnede mål*. I tillegg er det viktig å vurdere om delegasjonen fører til mindre administrasjon og forvaltning enn om myndighetene selv hadde ansvaret for tildelingen. En siste problemstilling er om myndighetens mål *over tid* vil bli oppfylt slik ordningen nå forvaltes.

Oppsummert kan spørsmålet stilles slik: *Praktiseres delegeringen slik at de t til overordnede mål styrkes, og blir de politiske, faglige og administrative forhold tilfredsstillende ivaretatt?*

Delegert kulturstøtte er et virkemiddel som på bred basis fanger opp departementets mål med det internasjonale kulturarbeidet. Bruk av kultur som utenrikspolitisk og bistandspolitisk virkemiddel har vært praktisert i en årrekke. Over tid har dette virkemiddelet økt i omfang og kompleksitet. Delegering av beslutninger innenfor rammer som departementet har trukket opp, er et naturlig virkemiddel for å administrere en mer kompleks situasjon. Gjennom delegasjonen aktiveres institusjoner og enkeltpersoner. Det bygges nettverk som utenriksstasjonene bringes inn i. Det er etablert et stort antall kontaktpunkter, menneskelige og faglige relasjoner, møteplasser

og arenaer for samvirke. *Dette mangfoldets positive verdi for kultur – og prosjektsamarbeidet bekreftes av samtlige aktører som har vært kontaktet i forbindelse med denne undersøkelsen.*

På et overordnet plan synes det uproblematisk å konstatere at delegering av ansvar til kulturlivet selv har utløst energi og aktivitet innenfor de brede politiske mål som legges til grunn for kulturlivets egen deltagelse. Beslutningen om delegering er rett og slett et politisk grep for å bidra til å realisere ønsket om internasjonalisering av norsk kulturliv.

I den foreliggende rapporten vil spørsmålet om delegering bli tatt opp og drøftet, men ikke om hvorvidt delegeringen skulle skjedd til noen annen instans enn de kunstnerorganisasjonene som i dag faktisk har fått oppdraget.

I kontakten med kulturinstitusjonene og interessenter for øvrig, er det naturlig at det reises eller kommenteres problemstillinger som ikke direkte ligger innenfor mandatet. Det er fordi det innenfor enhver delegert arbeidsform oppstår praktiske, og til dels utilsiktede problemer. Om slike forhold kan knyttes til delegeringsspørsmålet, til organisasjon, til kommunikasjon, til personlig lederstil eller en blanding av disse, er ikke alltid lett å avgrense.

Denne rapporten er begrenset til vurdering av spørsmål som kan knyttes til delegeringen. Momenter som belyser administrative detaljer og problemstillinger som best drøftes i daglig drift er utelatt. Men mange av de praktiske spørsmål som ble reist i samtalene kan med fordel drøftes videre. Dette gjøres best i direkte dialog innenfor hvert enkelt område.

De midlene som er avsatt både over 02- og 03- budsjettet er knyttet opp mot brede, overordnede, politiske mål. Den enkelte beslutning om reisestøtte kan synes liten og avgrenset. Det kan være vanskelig å finne en direkte kopling mellom det politiske plan og enkeltbevilgningen, og de administrative prosesser som denne er underlagt. Dersom betraktningene blir for detaljerte, kan perspektivet bli borte. *Det er summen av aktivitetene som skal gi et bilde av den politiske profilen.*

3. Kultursamarbeid – mål og struktur

Utenriksdepartementet har to bevilgninger - 02- og 03- området - som benyttes for de formål denne rapporten behandler.

Utenriksdepartementets bevilgning på 02 – området har til formål å bygge opp under et positivt Norgesbilde gjennom presentasjon av norsk kunst og kultur på høyt nivå. I tillegg er det et selvstendig mål å stimulere og styrke internasjonaliseringen av kulturlivet. Bevilgningen skal bidra til økt interesse for norsk kunst og kultur, gjennom presentasjoner, forestillinger, økt kontakt, samarbeid og kunnskapsformidling. Ordningene retter seg i det vesentlige mot reisestøtte og dekning av forsendelseskostnader. En del av midlene nyttes til å informere utenlandske representanter om kunst – og kulturvirksomhet i Norge.

På 03 – området er det overordnede formålet å etablere samarbeidsprosjekter som bidrar til menneskers tro på egne krefter, identitet og verdier. Samarbeidet skal også bidra til kompetanseutvikling, institusjonsbygging og etablering av nettverk mot det sivile samfunn.

Alle kultur- og kunstvirksomhetene som omtales i denne rapporten har sine basisinntekter utenfor Utenriksdepartementet. Oppdraget fra UD ligger imidlertid innenfor virksomhetenes grunnleggende formål og oppgaver.

Organisasjoner og virksomheter som har blitt tildelt ansvaret for Utenriksdepartementets bevilgninger er

- Danse- og Teatersentrum
- Musikkinformasjonssenteret (MIC)
- NORLA
- Norsk Filminstitutt
- Norsk Form
- Norske Kunsthåndverkere
- Rikskonsertene
- Office of Contemporary Art

OCA, MIC og NORLA har utlandet som mål og arbeidsområde, de øvrige har tyngdepunkt i Norge. Kontraktene med UD er forankret i de overordnede politiske mål, og er detaljerte mht hva som delegeres og hvilket ansvar som delegasjonen medfører. Samarbeidet med Norske Kunsthåndverkere på 03 – området er nylig avsluttet, synspunktene fra denne sektoren er derfor utelatt. Samarbeidet på 02 – området fortsetter.

Administrasjonskostnader er skilt ut i kontraktene, og ligger i området 10 – 20 % av det samlede kontraktsbeløp. Kravene til rapportering, regnskap og revisjon er spesifisert.

Det forutsettes at ambassadene medvirker i kultursamarbeid og profilering der det er naturlig og nødvendig.

4. Delegasjon

Midlene bevilges innenfor et beslutningssystem som er avtalt i hver enkelt kontrakt. Det er to hovedmodeller. Enten er beslutningene lagt til en styringsgruppe der UD har en representant eller observatør, eller delegasjonen går direkte til administrasjonen v/ daglig leder.

Variasjonene i kontraktens utforming synes ikke å spille en vesentlig rolle for vurdering av hovedspørsmålene i dette oppdraget. Det er ikke registrert tvil eller uklarheter som kan føres tilbake til kontraktens utforming.

Kultur er et vidt begrep og rommer mange uttrykksformer. Den delegerte aktiviteten fanger opp et stort antall søknader, beslutninger og enkeltprosjekter. Det er derfor

nødvendig med omfattende og faglig krevende administrasjon. Delegeringen til kulturlivets egne organisasjoner sikrer forankring, nettverk og profesjonalitet. Det legger også et grunnlag for brede nettverk mot ambassadene og kulturliv i utlandet.

Spørsmålet er neppe om delegasjon er fornuftig, men hvordan delegasjonen praktiseres. I prinsipp er delegering en fordeling av ansvar som forutsetter klarhet om hvilke oppgaver som delegeres, hvem som skal ha ansvar, og balansen mellom sentralt og delegert ansvar.

Kontraktene som ligger til grunn gir gode og detaljerte beskrivelser av hvilke oppgaver som delegeres, og hvilke områder støtten skal gjelde. De generelle politiske mål om synliggjøring, profilering og kultursamarbeid ligger til grunn. *Kontraktene gir imidlertid ingen føringer for hvordan en tenker seg at de politiske målene skal settes ut i livet.* Det er stor avstand mellom de generelle formuleringer og de konkrete arbeidspoppgavene som skal utføres innenfor kontraktene. *Det anbefales å justere kontraktene slik at det blir tydeligere at det konkrete arbeidet inngår i et system av initiativ og aktiviteter som er knyttet opp mot viktige politiske mål.*

Sammenfattet må det sies at kontraktene er egnede redskaper for delegasjon på det faglige og praktiske plan.

5. Administrasjon og styring

På 02-området er midlene avsatt til reisestøtte etter bestemte regler. Norske kunstnere kan søke støtte til festivaler, forestillinger og annet som definerer naturlige veikryss for norsk kultur og kunst. I noen tilfeller ønsker en utenlandsk arrangør å invitere utvalgte aktører, men nøler når det innebærer at en må be den ønskede deltaker om å søke reisestøtte i Norge. I en del tilfeller har ambassaden da finansiert reise og opphold, men peker på at en smidigere og mindre byråkratisk ordning hadde gjort det lettere å utnytte en positiv etterspørsel fra utlandet. Indirekte ligger det i dette at noen etterlyser ordninger i tillegg til reisestøtten, ordninger som kunne fange opp aktiviteter som naturlig ligger inntil reisestøtteordningen, men som faller utenfor den avgrensing som i dag praktiseres. Til dette kan kommenteres at slik vil det være, uansett hvor grenselinjene for en bestemt ordning trekkes. Kreativiteten i kulturfeltet er stor, og svært ofte er det offentlig støtte i ulike former som er grunnlaget for kulturelt samarbeid og kulturelle ytringer. Økt aktivitet og vellykkede initiativ skaper nye forslag og nye muligheter.

Kontraktenes krav til oppfølging og kontroll skiller ikke mellom store og små prosjekter. Beskjedne beløp underlegges samme tilsyn som større summer. Slik må det være i forvaltningen. Derimot synes det mulig å differensiere kravene til rapportering og tilbakemelding. En av tilskuddsforvalterne foreslår dette. Samtidig trekkes frem at UD ønsker om hva som skal utføres, rapporteres og ettersees, har vært jevnt økende, samtidig som beløpene som avsettes til administrasjon står uendret.

Noen momenter nevnes hyppigere enn andre

Administrasjonsomfanget er blitt større. Samtlige med delegert forvaltning peker på at administrasjonsbidraget ikke dekker arbeidet som medgår. En årsak er mange små søknader som skal behandles grundig og oppmerksomt, og at kravene til forsvarlig saksbehandling og beslutningsgang er uavhengig av tildelingsbeløpets størrelse.

UDs nærvær må opprettholdes. Delegasjonen har naturlig ført til kontakten mellom ambassadene og kulturorganisasjonene er styrket. Men det er fortsatt sterkt behov for at UD sentralt deltar i nettverk som bygges. Departementet har representanter i styringsgruppene som fører tilsyn med ordningene. Behovet for et slikt nærvær er ikke bestemt ut fra styringshensyn, men ut fra behov for informasjon og oversikt. Kulturorganisasjonene virker også som rådgivere for departementet ut over det arbeidet som utføres med delegert fullmakt. Dette bidrar til å styrke faglige nettverk og bredden i den internasjonale satsingen.

Samspeillet med ambassadene fungerer godt. Men behov for at informasjonen om beslutninger og aktiviteter innenfor ordningen blir kommunisert systematisk.

Vellykket samarbeid med ambassadene er avhengig av entusiastiske og kunnskapsrike enkeltpersoner.

Utbetalingen kommer for sent. Det synes viktig for smidig håndtering av søknader og tilsagn at midlene er til disposisjon tidlig på året.

Delegering av kulturstøtte til kulturlivets egne organisasjoner betyr at departementet må forholde seg til en rekke ulike problemstillinger. Organisasjonene er forskjellige, og driver sine virksomheter med basis i medlemmenes ønsker og organisasjonens vedtekter. Det er et viktig spørsmål om delegasjonen blir profesjonelt ivaretatt, og om departementets krav til god administrasjon følges opp.

I tjenesteytende foretak er det en betydelig gråsoner mellom administrasjon og "egentlig" virksomhet. Kunstnere som får stipend eller støtte, må nødvendigvis bruke en del av midlene til å organisere seg selv og til nødvendig infrastruktur. Det er derfor vanskelig å etablere presise kategorier for å skille mellom utgifter til administrasjon og til kunst – eller kulturtiltak. Fra tid til annen debatteres dette skillet i offentligheten, og det er et vanlig syn at byråkrati og administrasjon må bygges ned. Min erfaring er at det i runde tall er nødvendig med 20 – 30 % administrasjonskostnader i de fleste tjenesteytende virksomheter. I forvaltningen generelt har dette tallet økt de senere årene. Dette skyldes underliggende endringer i krav til regnskap og revisjon, krav til god ledelse, åpen saksbehandling og etablering av kriterier, rutiner og praksis som møter stadig strengere krav.

Den administrative støtten i forbindelse med de ordninger som her vurderes, synes jevnt over å være knappe. Det kan derfor ikke begrunnet hevdes at byråkrati – og – administrasjonsdelen er omfattende. Det må videre antas at organisasjonene er rimelig effektive i sin praktiske håndtering: den delegerte ordningen trekker veksler på etablert infrastruktur.

6. Erfaringer med delegasjon

Alle organisasjonene er tilfreds med delegasjonen fra departementet, og har tilpasset arbeidsmetoder til de rammevilkårene som ligger omkring ordningene. Det er tilfredshet med det løpende samarbeidet med departementet og utenriksstjenesten. Synspunktene innenfor de ulike ordningene varierer, men forslag til endringer ligger på den praktiske og administrative siden.

Det tar tid å etablere og videreutvikle nettverk og stabile relasjoner. Langsiktighet og plan er gjennomgående tema. Så langt kan en konkludere at delegasjonen er vellykket på det faglige og praktiske plan. Samarbeidet mellom ambassadene og institusjonene er godt. Mange enkeltprosjekter har vært godt planlagt og gjennomført. Fra en slik synsvinkel synes det riktig at delegasjonen forsterkes.

På den annen side er prøveperioden på 3 år kort tid for å bygge den type relasjoner og samarbeid som er ønsket. Sett fra den praktiske og faglige siden er det ingenting som tyder på at det grunnleggende delegasjonsprinsipp er feil, tvert imot synes erfaringene å vise at delegasjonen kan utvides og forsterkes, samtidig som det løpende vurderes hvordan de politiske mål kan trekkes tettere inntil praksis.

Kulturområdet arbeider med kvalitative mål. En mer kvantitativ tilnærming vil ikke gi den innholdsforståelse som er selve kjennemerket for kulturarbeid. Det er likevel mulig å arbeide med aktivitetsplaner og oppgaver som kan følges opp gjennom alminnelig god forvaltning.

Selv om man på alle plan godt ser at det er vanskelig å vurdere sammenhengen mellom hovedmål og praktisk virksomhet, er det alminnelig oppfatning at det ikke er tvil om at synliggjøring og profilering er en viktig del av arbeidet innenfor den delegerte støtteordningen. Men vurderingene er generelle, egentlig i samsvar med det generelle utgangspunktet som kontraktene legger til grunn.

Flere trekker frem at det er positivt at kulturstøtteordningen er knyttet til en politisk overbygning. Men midlene som benyttes er små, og det kan ikke forventes at "Norge er på alles lepper". Det trekkes frem at god planlegging, målrettet markedsføring, godt samspill med pressen og samarbeid med ambassadene gir god effekt også på et overordnet plan.

Det er ikke midlenes størrelse alene som definerer fotavtrykket etter norske kultur – og kunstmarkeringer.

Sammenhenger mellom mål og virkemidler influeres av delegasjonsmodellen som er valgt. Delegasjonen øker utvilsomt bredden og engasjementet, men det trekkes frem at redusert tydelighet kan bli en uønsket konsekvens når midlene spres på små enkeltbeløp.

Spesielt i større land er dette en problemstilling. Tung profilering i f eks Frankrike krever ressurser langt over det som kan tenkes innenfor de nåværende ordninger.

Dette reiser spørsmålet om en viss avgrensning av rammene, slik at satsingen ble mer fokusert. En slik endring må sees i forhold til utenrikspolitisk satsing for øvrig. Eksempelvis nevnes vellykket konsentrasjon om arkitektur, design og jazz i Japan.

7. Tydeligere prioriteringer?

- Departementet ønsker å videreføre og utvikle kulturfeltet i det internasjonale samarbeidet
- Kontraktene som ligger til grunn gir vide fullmakter, og gir ingen konkrete føringer på et overordnet plan
- Det er delegert ansvar for å velge personer og aktiviteter som skal støttes
- Aktørene opplever kulturstøtten som en viktig side av det internasjonale kultursamarbeidet
- Positive erfaringer med samarbeidet med departementet og med ambassadene

Kan det hentes mer "politisk merverdi" ut av de midlene som bevilges, eller må bevilgningene økes for å oppnå bedre resultat?

Det synes problematisk å trekke ut noen klare og tydelige konklusjoner som dekker hele kulturfeltet. Det mest slående er at den delegerte ordningen på en helt vesentlig måte bygger nettverk mellom et bredt norsk kulturliv, departement, ambassader og et internasjonalt kulturliv.

Slike nettverk er vanskelig å vurdere den konkrete betydningen av, det kan ikke tallfestes hva nettverkene representerer av økonomisk verdi. Fra andre organisasjoner er det vel kjent at formelle og uformelle relasjoner, gjerne i en blanding av løs og fast organisering med rom for initiativ og kreativitet gir resultater med begrensede midler. Fagkompetanse, profesjonalitet, entusiasme og felles visjoner og strategier karakteriserer også gode nettverk.

Skal nettverkene virke, må to forhold tillegges vekt. Det første er etablering og vedlikehold av nettverk mot personer og institusjoner *over lang tid*. Samarbeid som er forankret i gode mellommenneskelige relasjoner, støttet av institusjoner og infrastruktur gir bedre avkastning enn engangs - satsinger. Det andre er at nettverkene nødvendigvis må avgrenses geografisk. Den vellykkede satsingen på musikk i forhold til India kan stå som eksempel. Rikskonsertene synes her å ha etablert en god blanding av faglig profesjonalitet, personlige kontakter, entusiasme og initiativ, institusjonsnærver og systematisk utbygging av kultur som referanse også i forhold til andre typer samarbeid. Ofte er det slik at personer som har interesse for kunst og kultur, er samfunnsaktører på flere plan, og er dyktige nettverksbyggere. Kultursatsing gir derfor positive ringvirkninger på andre samarbeidsområder.

Erfaringsoverføringen følger personer, og det er etterspørsel etter praktiske løsninger som kan realiseres med små budsjetter. Slike nettverk kan øke sin kraft betydelig gjennom

- organisert erfaringsoverføring
- forankring i overordnede prinsipper og føringer
- frihet i utførelse, muligheter for improvisasjon

Utgangspunktet er en ordning som fungerer godt teknisk og administrativt. Det er bygget et nettverk som har utviklingsmuligheter.

Som et første tiltak foreslås at sentrale aktører samles til en felles gjennomgang av politiske, faglige og administrative erfaringer. Det vil gi departementet en samlet oversikt, og vil skape en arena for departementet som tydeliggjør overordnet ansvar og overordnede prinsipper. En årlig samling av denne typen vil sette også gi et politisk fokus på hele feltet.

Dernest foreslås at departementet vurderer å tydeliggjøre det politiske grunnlaget. Målet må være å knytte kulturstøtten nærmere til departementets øvrige politiske mål og virkemidler. Det vil igjen gi grunnlag for utforming av føringer i fornyede kontrakter.

Det kan synes som kultur og verdier i generell form får økt politisk og samfunnsmessig begrunnelse. Den politiske debatt og retorikk farges av dette. Selv om midlene til kulturstøtte kan virke små, er det et potensial for å øke den politiske formuleringsstyrken på kulturfeltet. Utenriksdepartementets kulturstøtte er en del av en samlet norsk kultursatsing som kan spisses og vektlegges. Et initiativ som samler kulturfeltet som foreslått ovenfor, er et av flere virkemidler som kan utnyttes i den politiske kommunikasjonen.

8. Land i sør (03)

Utviklingssamarbeid med land i sør skal bygge på gjensidighet og fellesskap. Erfaringer og reaksjoner i de norske organisasjonene er ulike.

Rikskonsertene fremhever at utviklingssamarbeid med land i sør må bygge på langsiktighet, forutsigbarhet og systematisk planlegging. Dette understrekes sterkt fra ambassaden i Dehli, og bekreftes gjennom erfaringer på Vestbredden og i Sør – Afrika. Det er av stor betydning både å arbeide tett med utvalgte enkeltpersoner, institusjoner og fagmiljøer. Det synes svært viktig å bygge infrastruktur som etablerer bærende systemer for konkrete prioriteringer.

På Vestbredden etableres nå et uavhengig kulturfond med støtte fra Norge, dette fondet skal være sentralt i finansiering av institusjoner, kunstnere og fagmiljøer. Derved etableres viktig infrastruktur som igjen er vesentlig for gjensidigheten i samarbeidet. Fondet er et eksempel på at langsiktighet er en forutsetning.

Utnyttelsen av kulturtiltak kan bedres ved å se flere land i en region i sammenheng. Det har tatt mer enn 10 års arbeid for å lykkes med for Rikskonsertene å etablere den form for gjensidighet som nå praktiseres mellom Norge og India. Erfaringer fra India kan utnyttes regionalt.

På filmområdet trekkes frem at uavhengige bevilgninger gjennom ambassadene kan føre til at virksomheten blir oppsplittet, og man mister den indre sammenheng som kunne vært mulig dersom Filminstituttet selv kunne stå for planlegging og fordeling.

Kultursamarbeid med land i Sør bygger på prinsippet om gjensidighet. Ordningen forutsetter en gjensidig identifikasjon av kultur - og kunstuttrykk på et høyt faglig nivå. Det bemerkes fra flere at en må arbeide med en fleksibel tilpasning av dette hovedprinsippet. I dette ligger at en må arbeide med videre rammer for kunst- og kulturbegrep i forhold til land i Sør. Det ligger i sakens natur at kulturytringer som ligger i utkanten av våre egne tradisjoner og vektlegging, må stimuleres gjennom andre virkemidler enn de ytringer som direkte speiler vår egen kulturkrets. I praksis vil det innebære at en må ha rom for å støtte informasjon, opplysnings- og kontaktvirksomhet.

Anbefalinger

---

1. Ordningen med delegert forvaltning bør fortsette. Alle kommentarer og vurderinger slutter opp om prinsippene i ordningen som er valgt. Endringsforslagene representerer justeringer og forsterkninger av den etablerte organisasjonsformen.
2. UD bør gjennomgå de brede politiske mål på kulturfeltet med sikte på muligheter for geografisk og tematisk konsentrasjon. En viss konsentrasjon kan legges inn som prøveordning i neste 3 – årsperiode. Det bør også vurderes om ambassadene bør oppfordres til å velge enkelte, større satsinger.
3. UD bør vurdere mer fleksible krav til rapportering, og i større grad skille mellom store og små bevilgninger. Det kan bidra til redusert administrasjon, uten at kontrollen behøver å bli skadelidende.
4. UD er fast medlem i et fagutvalg, men er observatør i de øvrige. UDs nærvær bør fortsette for å sikre koordinering, informasjon og nettverk.
5. *Den administrative del* av ordningen bør gjennomgås i hver enkelt institusjon. Forenklinger eller forbedringer foreslås og drøftes med UD.
6. *UD anbefales å arrangere et en – dags- seminar med berørte institusjoner for å drøfte felles erfaringer.* Det vil markere UD's overordnede rolle, og vil bidra til en felles forståelse av de rammer og mål som ligger til grunn. Det vil også gjøre det mulig å informere om gode eksempler, og bidra til å få frem prinsipper og arbeidsmåter.

VEDLEGG 1: Gjennomgang av samarbeidsavtalene på kunstfeltene.

Vedlegg 1 til kontrakt med Kjeld Rimberg

Konsulenten får i oppdrag å:

1. Kort gjennomgå og beskrive det som er gjennomført av avtaler både på "02" og "03" siden, bakgrunnen for avtalene og omfanget av disse.
2. Innhente informasjon om erfaringer med ordningene fra utvalgte utestasjoner, samarbeidsinstitusjoner, representanter for brukergrupper og fra Avdeling for presse, kultur og informasjon/UD.
3. Vurdere i hvilken grad man har oppnådd både overordnede formål for avtalene og de mer konkrete målsettingene, og vurdere om det er andre retningslinjer og/eller mekanismer som vil kunne gi bedre/mer uttelling i forhold til å nå UD's utenrikspolitiske målsettinger.
4. Vurdere om, og eventuelt på hvilken måte, det vil kunne være hensiktsmessig med større samordning mellom UD/PKIs samarbeid med de eksterne partnerne på 02- og 03 feltet, – gitt de ulike kriterier og målsettinger som ligger til grunn for arbeidet.
5. Presentere begrunnede anbefalinger mht evt. videreføring av ordningene og forslag til eventuelle forbedringer av denne typen samarbeid, samt vise til eksempler på "beste praksis".

De ulike samarbeidsavtalene

A Reisestøtteordninger

1. UD har inngått følgende samarbeidsavtaler med faste søknadsfrister og fagutvalg der UD er representert

For prøveperioden 2003-2005:

- Musikk: Music Information Centre (MIC)
- Scenekunst: Danse- og teatersenteret (D&T)
- Kunsthåndverk: Norske Kunsthåndverkere (NK)

Fra 2004:

- Arkitektur og design: Norsk Form, for i prinsippet tre prøveår. *Denne ordningen evalueres samtidig med de øvrige.*

2. Samarbeidsavtaler uten faste frister og fagutvalg, der søknader blir gjenstand for løpende vurdering av organisasjonens ledelse

Fra 2004:

- Litteratur: NORLA (Norwegian Litterature Abroad)

Fra 2005:

- Film: Norsk Filminstitutt

Disse ordninger evalueres sammen med de øvrige.

3. Fra 2002: Billedkunst: Office for Contemporary Art (OCA)

Prøveperioden ble avsluttet i 2004 og OCA opprettet som permanent stiftelse fra 1.1.2005 etter en omfattende gjennomgang. Til grunn for virksomheten ligger vedtekter laget av UD og KKD i fellesskap. Det ble laget en egen avtale fra 2005 eksisterende tilskuddsordningen etter mal av de øvrige avtaler.

Erfaringene knyttet til OCAs håndtering av tilskuddsordningen ("International support") tas inn i evalueringen.

B. Det er delegert midler til noen av institusjonene også fra 03 budsjettet, med noe ulike forvaltningsregimer. Se nedenfor.

Kultursamarbeid over Utenriksministerens budsjett ("02")

Samarbeidsavtalenes *overordnede formål* er å bygge opp under et positivt Norgesbilde internasjonalt, gjennom presentasjon av norsk kunst og norske kunstnere av høy kunstnerisk kvalitet i utlandet. Ordningene skal bidra til internasjonalisering av norsk kunst- og kulturliv ved å åpne for økt kontakt, samarbeid og kunnskapsformidling mellom/til fagmiljøer og andre relevante grupper i inn- og utland.

Samarbeidsavtalenes konkrete målsettinger er å yte støtte til reise- og eventuelt oppholds- og transportkostnader i forbindelse med norske kunstneres offentlige opptreden i utlandet, ut fra nærmere definerte kriterier.

Delegeringen er ledd i å styrke samarbeidet med fagmiljøene og er et ledd i kvalitetssikring på feltet samt oppbygging av strategiske partnerskap på kulturområdet.

Kulturutveksling over Utviklingsministerens budsjett ("03")

Med *kulturutveksling* forstås samarbeidstiltak innen kulturområdet som innebærer besøk til og / eller fra Norge – herunder besøksreiser fra utlandet til Norge av profesjonelle, utøvende kunstnere fra land i Sør, korttids gjesteopphold i land i Sør for norske profesjonelle, utøvende kunstnere - samt deltagelse på seminarer, konferanser, biennaler ol.l. som omhandler spørsmål knyttet til kultur og utvikling.

Kulturutveksling med utviklingsland skjer innenfor de generelle rammene for norsk utviklingssamarbeid, herunder prinsippet om at tildelinger til utviklingsland skal tilfredsstillende OECD/DACs krav til offisiell bistand (ODA). Videre legges det vekt på at de kulturelle rettighetene er en del av menneskerettighetene og utviklingsfremmende i seg selv, samtidig som kultursamarbeid kan være et virkemiddel til å sette søkelys på andre utenriks-og utviklingspolitiske mål. Det legges vekt på å utvikle et likeverdig og godt samarbeid mellom partnere i Sør og i Norge.

Det legges vekt på at kulturutvekslingen stimulerer til bred deltagelse i kulturlivet, og at rammebevilgningens portefølje reflekterer den bredde og det mangfold av kulturuttrykk som finnes i kulturelle uttrykksformer i både Norge og i de utviklingsland som omfattes av samarbeidet. Det legges videre vekt på uttrykksformer som kan bidra til ny kunnskap om og forståelse av de respektive kulturer, og at samarbeidsprosjekter reflekterer at Norge i økende grad er et flerkulturelt samfunn.

Samarbeidet med kulturinstitusjonene er, som på 02-området, ledd i kvalitetssikring på feltet samt oppbygging av strategiske partnerskap innen kulturområdet.

Vedlegg 2: Kontakter og kontrakter

Det har vært gjennomført møter med

- OCA, Office of Contemporary Art, Velaug Bollingmo
- MIC, Musikkinformasjonssenteret, Svein Bjørkås
- *Norsk Form*, Nina Berre
- *Norsk Filminstitutt*, Vigdis Lian og Jan Erik Holst
- *Danse – og Teatersentrum*, Tove Bratten og Guri Birkeland
- *NORLA*, Kristin Brudevold
- *Norske Kunsthåndverkere*, Ann Magritt Bekink og Martina Kaufmann
- Rikskonsertene, Tom Gravlie

Telefonsamtaler er gjennomført med

- Johan Meyer, Berlin,
- Anne Rikter Svendsen, Paris
- Marianne Loe, tidl. Tokyo
- Ingrid Turkerud Haug, Dehli
- Kirsti Mehti, Pretoria
- Annette Bull, Vestbredden/Gaza

Det har vært kontakt med Lajla Jakhelln, Arne Gjermundsen og Randi Bendiksen og i prosjektperioden i tidsrommet 15. 11 2005 – 31.03 2006. I tillegg har det vært samtaler med ansatte i UDI som på ulike måter arbeider på feltet. De fleste av kontaktpersonene har supplert møter og samtaler med skriftlige innspill. Innspillene er ikke vedlagt, men er brukt som underlag for vurderinger og konklusjoner.

Oversikt kontrakter 2005, 02 - området

Norsk Filminstitutt

Reisestøtte for profesjonelle ved deltagelse på festivaler. Støtte til representanter fra det internasjonale fagmiljøet ved besøk i Norge.

Beslutninger om tildeling fattes av NFIs administrasjon.

Prøveperiode 2005 – 2008.

Bevilgning 2005: NOK 75 000.

NORLA

Reisestøtte til forfattere som er invitert til litterære arrangementer i utlandet.

Beslutninger om tildeling fattes av NORLAs administrasjon.

Prøveperiode 2003 – 2005.

Bevilgning 2005: NOK 120 000, inkl. NOK 20 000 til administrasjon.

Norske Kunsthåndverkere

Støtte til frakt, forsikring, katalog og reiser i forbindelse med norske kunsthåndverkeres offentlige utstillinger i utlandet.

Beslutning om støtte fattes av eget fagutvalg, UD har representant.

Prøveperiode 2003 – 2005.

Bevilgning 2005: NOK 560 000, herav NOK 60 000 til administrasjon.

Musikkinformasjonsenteret (MIC)

Støtte til reise og ev. opphold til profesjonelle, norske utøvere i forbindelse med offentlige konserter.

Beslutning om bevilgning fattes av fagutvalg, UD deltar som observatør.

Prøveperiode 2003 – 2005.

Bevilgning for 2005: NOK 1,1 mill, herav NOK 100 000 til administrasjon.

Danse – og teatersentrum

Støtte til reise og ev. opphold i forbindelse med profesjonelle utøveres offentlige opptreden.

Beslutning om tildeling foretas av fagutvalg, 5 medlemmer, UD med som observatør.

Prøveperiode 2003 – 2005.

Bevilgning for 2005: NOK 750 000, herav NOK 50 000 til administrasjon.

Norsk Form

Støtte til profesjonelle norske arkitekters og designeres deltagelse på utstillinger/messer.

Beslutning om tildeling fattes av fagutvalg. UD deltar som observatør.

Prøveperiode 2004 – 2006.

Bevilgning i 2005: NOK 500 000, herav NOK 50 000 til administrasjon.

Utenriksdepartementets samlede støtte i 2005 på 02 – området er NOK 3 105 000. Av dette er NOK 280.000 avsatt til administrasjon.

Oversikt kontrakter 2005, 03-området.

Office of contemporary art (OCA)

Rammebevilgning 2005 NOK 750.000

OCA's ledelse fatter beslutning om tildeling innenfor retningslinjer og prinsipper trukket opp av UD. Administrasjonsutgifter dekkes av grunnbudsjettet.

Norske Kunsthåndverkere

Støtte til samarbeidsprosjekter mellom kunsthåndverkere i Norge og land i Sør, vesentlig til reiser, seminarer, møter, gjesteopphold osv begge veier.

Rammebevilgning 2005, NOK 250.000.

Norske Kunsthåndverkernes administrasjon fatter beslutning innenfor rammer trukket opp av departementet.

Musikkinformasjonscenteret (MIC)

Støtte til samarbeidsprosjekter mellom musikere i Norge og land i Sør, vesentlig til reiser for å delta på felles prosjekter, konserter, seminarer osv.

Rammebevilgning for 2005, NOK 500.000.

MICs Administrasjon fatter beslutning om støtte innenfor rammer fastlagt av departementet.

Rikskonsertene

Har egne ordinger i egne avtaler og holdes utenfor oversikten.

Danse- og teatersentrum

Bevilgning 2005 NOK 450 000, herav NOK 40000 til administrasjon.

Den samlede støtte til 03 – området er ca NOK 2 mill.